

Definování záměru a rozsahu produktu

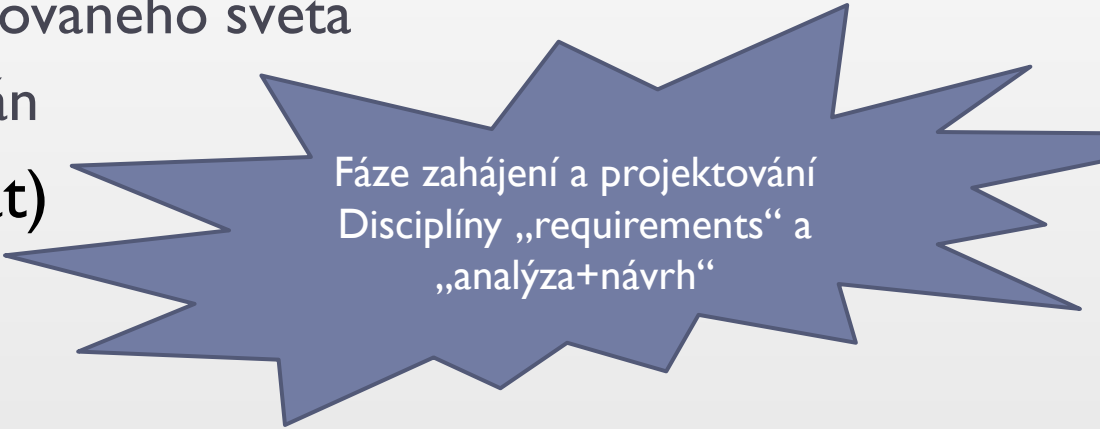
KIV/ASWI 2017/2018

Požadavky obecně

► Požadavky: co, proč, kdy

- Sběr požadavků, analýza: co se chce
  - pochopení problému
  - model reálného/projektovaného světa
  - podklady – realizace, plán
- (Návrh: jak to realizovat)

Fáze zahájení a projektování
Disciplíny „requirements“ a
„analýza+návrh“

- Úrovně detailu
  - zahájení projektu: klíčové, obrysy
  - projektování: podstatné, úplnost
  - konstrukce: podrobnosti

► (software requirements)

- Požadavek = schopnost nebo vlastnost, kterou má software mít, aby jej uživatel mohl používat k vyřešení problému nebo dosažení cíle, který vedl k zadání, nebo aby splnil podmínky stanovené smlouvou, standardem, nebo jinou specifikací.

[dle IEEE Std 610.12-1990]

- nepotřebuje-li uživatel X, není X požadavkem
  - požadavky jsou omezeny vnějšími podmínkami
-
- Účel specifikace požadavků:
    - popsat zadání tak, aby se z toho dalo vycházet pro implementaci =>
    - srozumitelnost pro zákazníka, jednoznačnost+struktura pro vývojáře

► Typy požadavků

- Business reqts
  - Vize a rozsah projektu
- User (funkční) reqts
- Business rules, Constraints
- Extra-functional
  - vlastnosti
- System reqts
- Contractual, legal, ...

Příklad:
business rules

► Kategorie požadavků (I)

- Klasifikace funkčnosti do čtyř kategorií
  - jaké **informace** systém obsahuje, udržuje
  - jaké **funkce** poskytuje uživatelům
  - jaké **analýzy** dat provádí
  - jaké jsou **interakce** s jinými systémy
- Pro každý druh příslušné vlastnosti
  - stačí jednoduché seznamy
- + not this time (až příště)
  - **mimo rozsah** zadání
  - doplňková funkčnost

► Kategorie požadavků (2)

The basic issues that the SRS writer(s) shall address are the following:

- a) *Functionality*. What is the software supposed to do?
- b) *External interfaces*. How does the software interact with people, the system's hardware, other hardware, and other software?
- c) *Performance*. What is the speed, availability, response time, recovery time of various software functions, etc.?
- d) *Attributes*. What are the portability, correctness, maintainability, security, etc. considerations?
- e) *Design constraints imposed on an implementation*. Are there any required standards in effect, implementation language, policies for database integrity, resource limits, operating environment(s) etc.?

► IEEE Std 830-1998

► Lidé v analýze

► Zákazník

- externí, interní
- doménový expert

► Zainteresovaný hráč (stakeholder)

- ředitel / investor / standardizační orgán / daňový poplatník
- vliv na úspěch projektu

► Analytik

- zprostředkovatel mezi zákazníkem a programátory

► Postup práce s požadavky

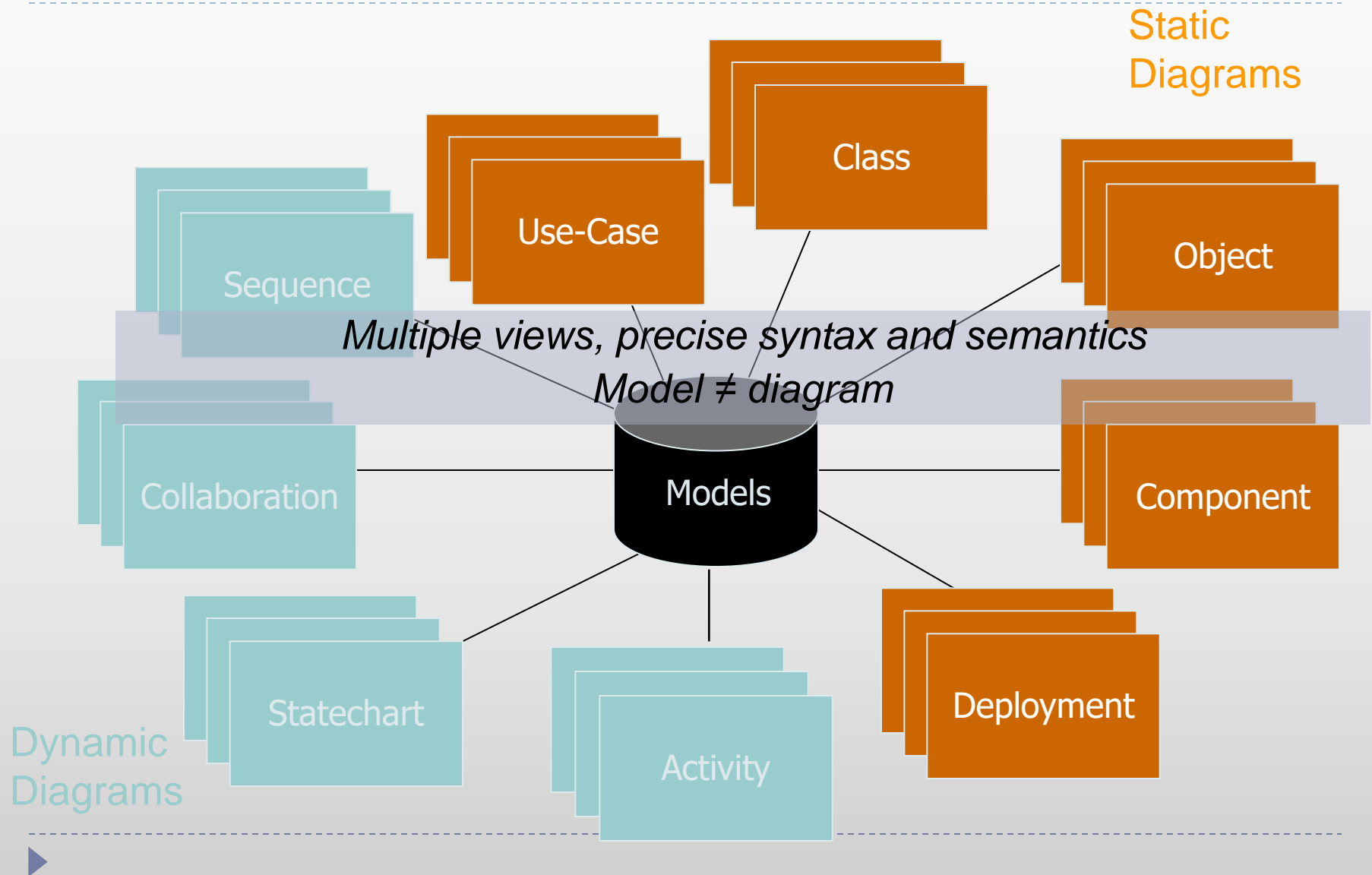
► Reqts **development**

- Elicit
- Analyze, Negotiate
  - potential => stable requirements
- Document
- Review
  - baselined requirements

► Reqts **management**

- Change management

► UML modely

Definice systému

► Účel definice systému

- Základní, stručný popis účelu projektovaného systému
- Vyjádřit cíl projektu
  - soulad zákazník - dodavatel
  - zabránit divergování během vývoje
  - prevence nárůstu požadavků (*feature creep*)
- Etalon pro zhodnocení úspěšnosti projektu

► Stručný popis problému

► 25 slov / jeden odstavec

- k čemu má systém sloužit
- jaké informace bude udržovat
- kdo jej bude používat
- co přinese, čemu pomůže

► Šablona RUP

- problém ...
- postihuje ... [koho]
- což vede k ... [důsledky]
- řešení bude ... [cílový stav]

► Tisková zpráva

- jak si představujeme výsledné řešení

► Kontextový model

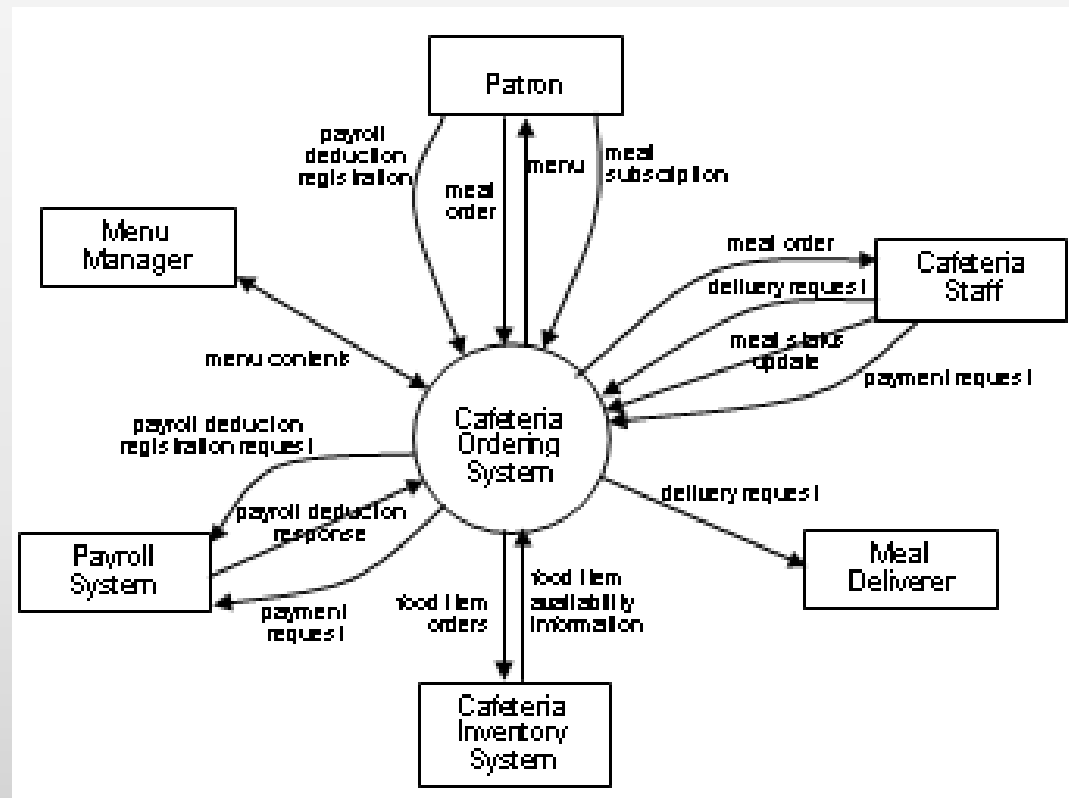
► Zobrazení vztahů systému s okolními entitami

- systém jako černá skříňka
- aktéři, stakeholders
- ostatní systémy

► Rozsah systému

► Rozhraní na okolí

- HCI, API, data

► Vize produktu a rozsah projektu

- Popis cíle, který má vzniknout
  - esenciální, klíčové, vysoko-úrovňové požadavky
  - „problem behind the problem“

Související artefakty:

- + Business case: *proč se to chce*
  - zdůvodnění výhodnosti-návratnosti projektu
- ☐ Požadavky: co to má *dělat*
- Též např. Concept of Operations, Definice systému, ...

Definice / příklad
Business Case

► Vize produktu: kostra

► Popis **problému** a účelu

- smysl a účel cílového produktu
- obchodní příležitost, důvod ekonomické návratnosti

► Přehled **stakeholders**

- kdo jsou zájemci o systém, typy uživatelů
- (potenciální konkurence)

► Přehled očekávaných **schopností** a funkcí produktu

- popis, kvalitativní charakteristiky, priority
- stručný výčet bez detailů

► **Omezení, standardy, závislosti**

- vztahující se k projektu

► (Rámec **plánu** projektu)

- časový rozsah, plánované verze / vydání

Příklad: Wieggers,
IEEE ConOps

Popis základních požadavků s UML

(Definice systému s použitím UML)

► Přehled

- Popis požadavků na (vnější) **funkčnost** systému
  - Jací uživatelé k systému přistupují?
  - Co pro ně software dělá? Jak systém zpracovává požadavky?
  - *Model užití* = aktéři + případy užití + dokumentace
- Zachycení **informací**, které systém zpracovává
  - Data udržovaná systémem
  - Informace zadávané / poskytované
  - *Doménový model*
- Popis **prostředí**
  - Hardwarová stránka systému (fyzické řešení)
  - Nasazení softwarových částí do prostředí, jejich komunikace
  - *Model nasazení*

Společné: Kde je hranice systému (co je předmětem řešení)?

► Aktér

- Co to je: uživatel nebo jiný systém, který analyzovaný systém používá
  - typový uživatel, nachází se vně systému
  - spouští případy použití
  - primární / sekundární aktéři
- Popis aktéra
  - název: role, ne jména
  - jak a k čemu používá systém
  - seznam cílů
- Vazby mezi aktéry
  - generalizace – hierarchie rolí

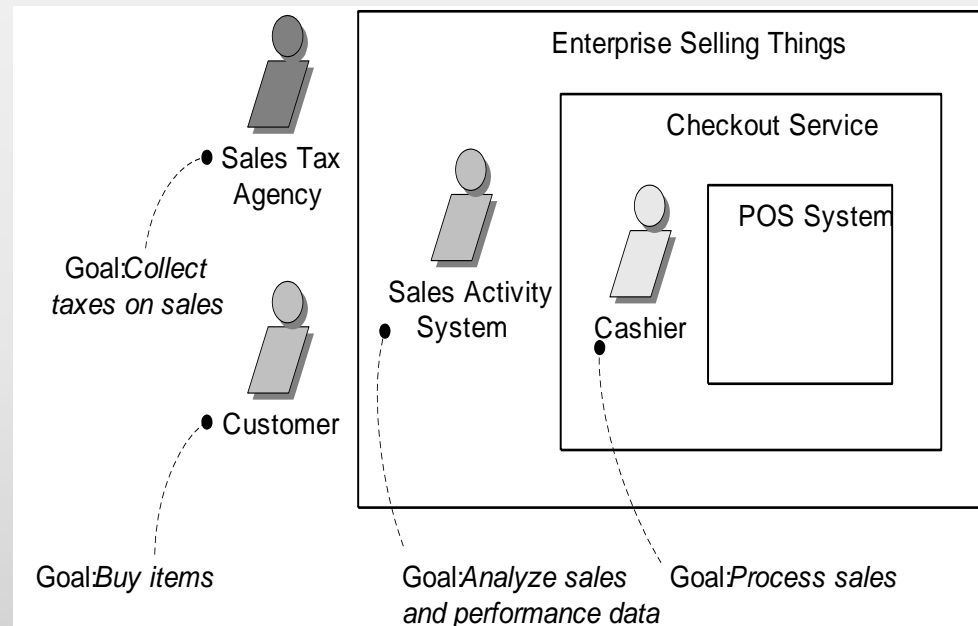
► Jak najít aktéry

► Poznají se tak, že

- odrážejí způsoby používání aplikace
- jsou podstatní pro určení hranice systému

► Pozor

- primární × sekundární
- vytrždit uvnitř systému a not this time
- některé budou nalezeny až později

► Funkcionalita: Případy užití

Co to je případ užití (PU):

sekvence akcí, které systém provádí
v důsledku nějakého vnějšího podnětu
a které vedou k výsledkům
viditelným pro některého jeho uživatele.

- též “prototypová úloha” či „**elementární business proces**“
- poprvé Jacobson 1992 (OOSE)

► Jak najít případy užití

- Hledáme dialogy aktér–systém
- Začít od aktérů
  - popis problému z pohledu 1 aktéra
  - seznam cílů/potřeb aktéra => první diagram PU
  - “Jaké jsou hlavní akce, které provádí?”
  - “Jak vkládá / získává informace?”
  - “Potřebuje vědět o stavu systému?”
- Výsledek
  - seznam případů užití (názvy)

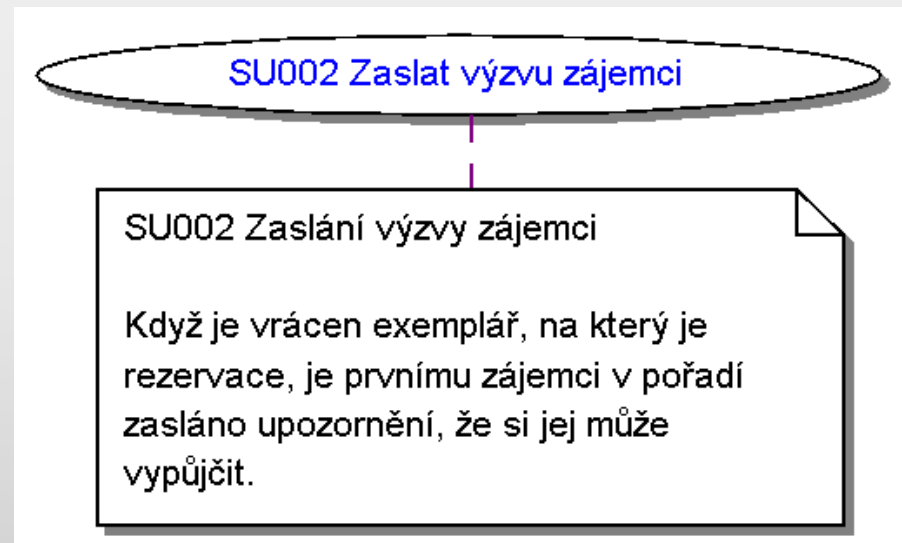
Viz OpenUP „Guideline: Identify and Outline Actors and Use Cases“

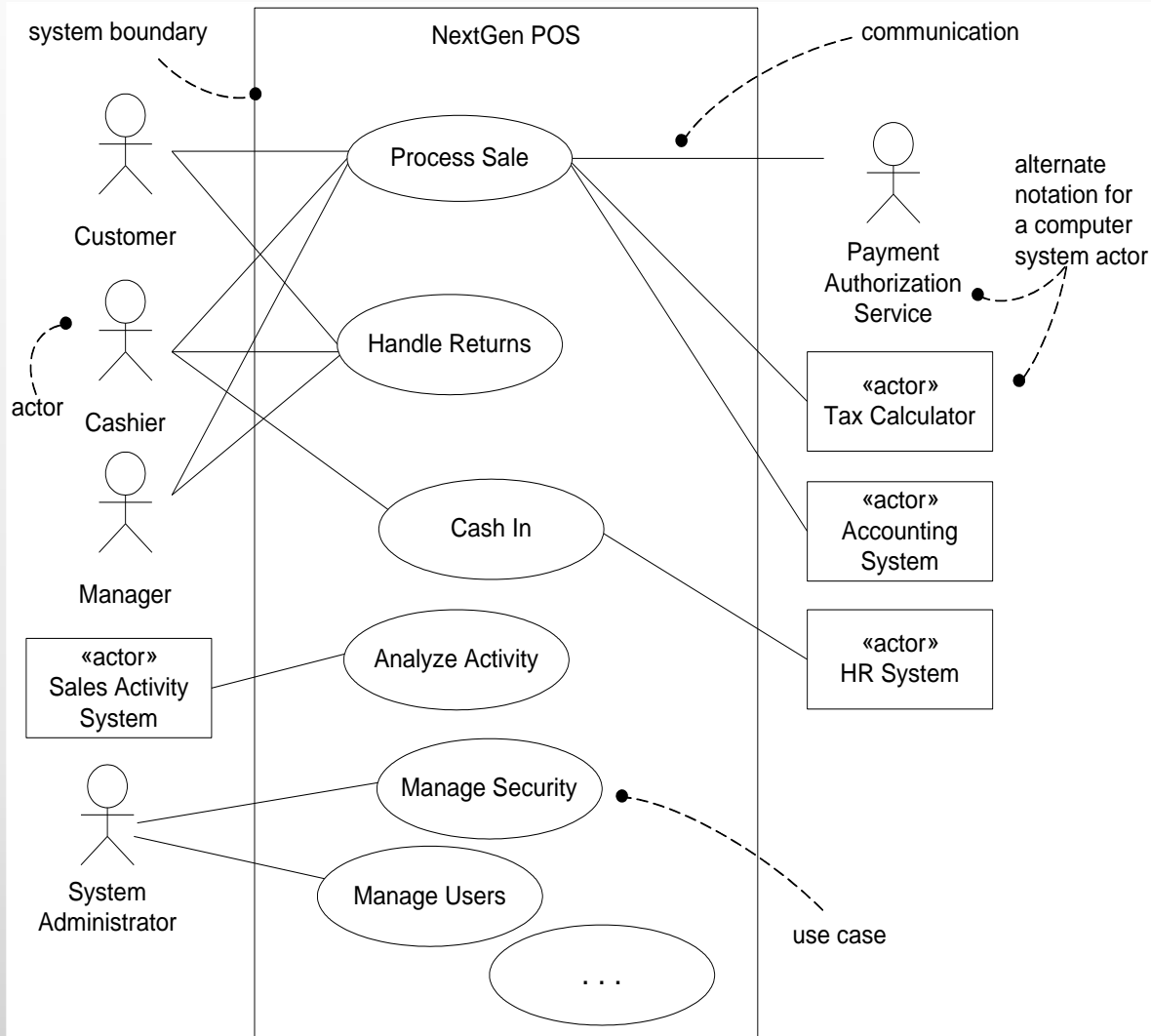
► Základní popis případu užití

... ve fázi shromažďování požadavků:
základní popis dané funkce aplikace

- Název (+ ID)
- Stručný popis – 1 věta
- Případně
  - Základní kroky postupu pro klíčové PU
  - Odkazy na zdrojové informace

► UML – diagram případů užití

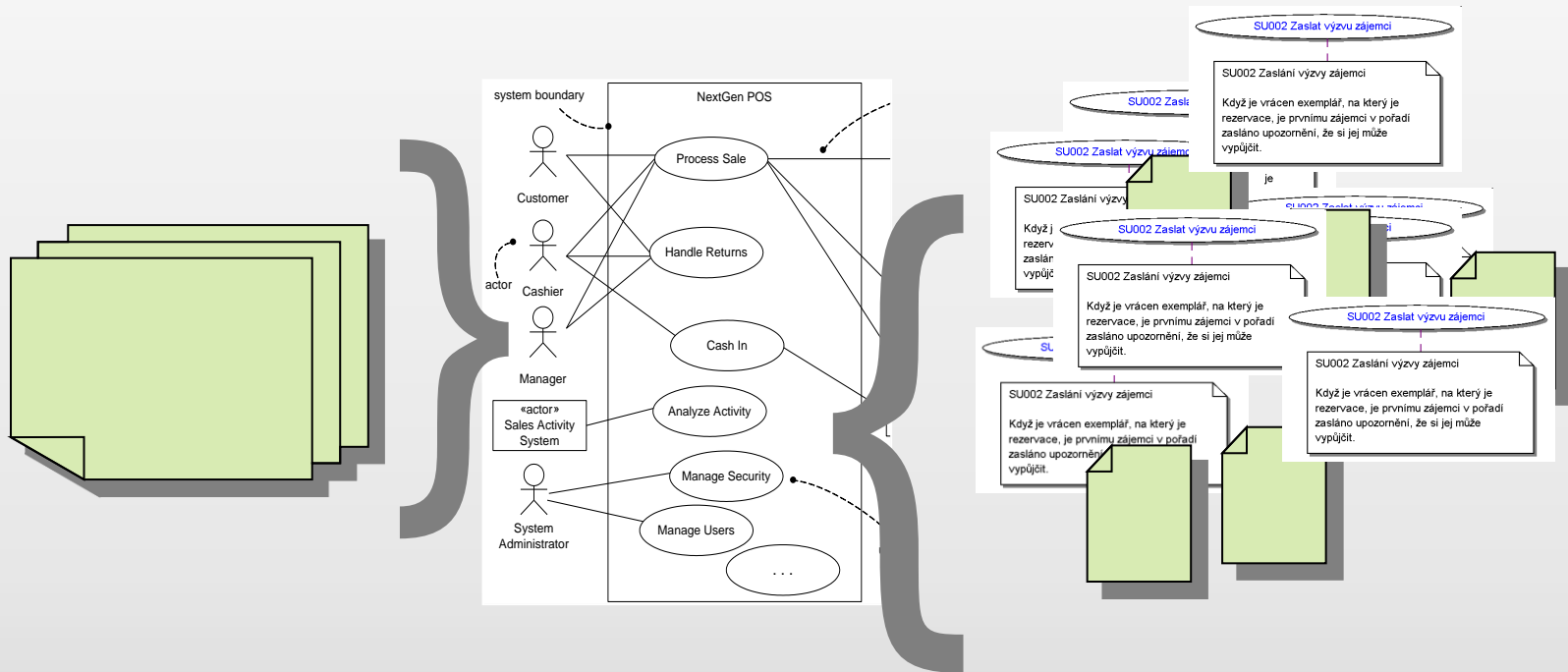

Soubor
diagramů +
textů =
model užití

► Definice systému s případy užití

- Charakteristiky aktérů
- Model užití

- Jeden dokument (diagram jako „obsah“) nebo informace v UML nástroji

► **Příklad**

- ECP Use Case Model (Outlined)

► Data: Glosář

- Seznam důležitých pojmů
  - klíčové
  - nejasné
  - sporné
- Stručný, všemi odsouhlasený popis = společný slovník, prevence nedorozumění
- Formát různý
  - Word
  - Excel
  - databáze

► **Příklad glosáře**

► ECP Project Glossary

► Doménový model

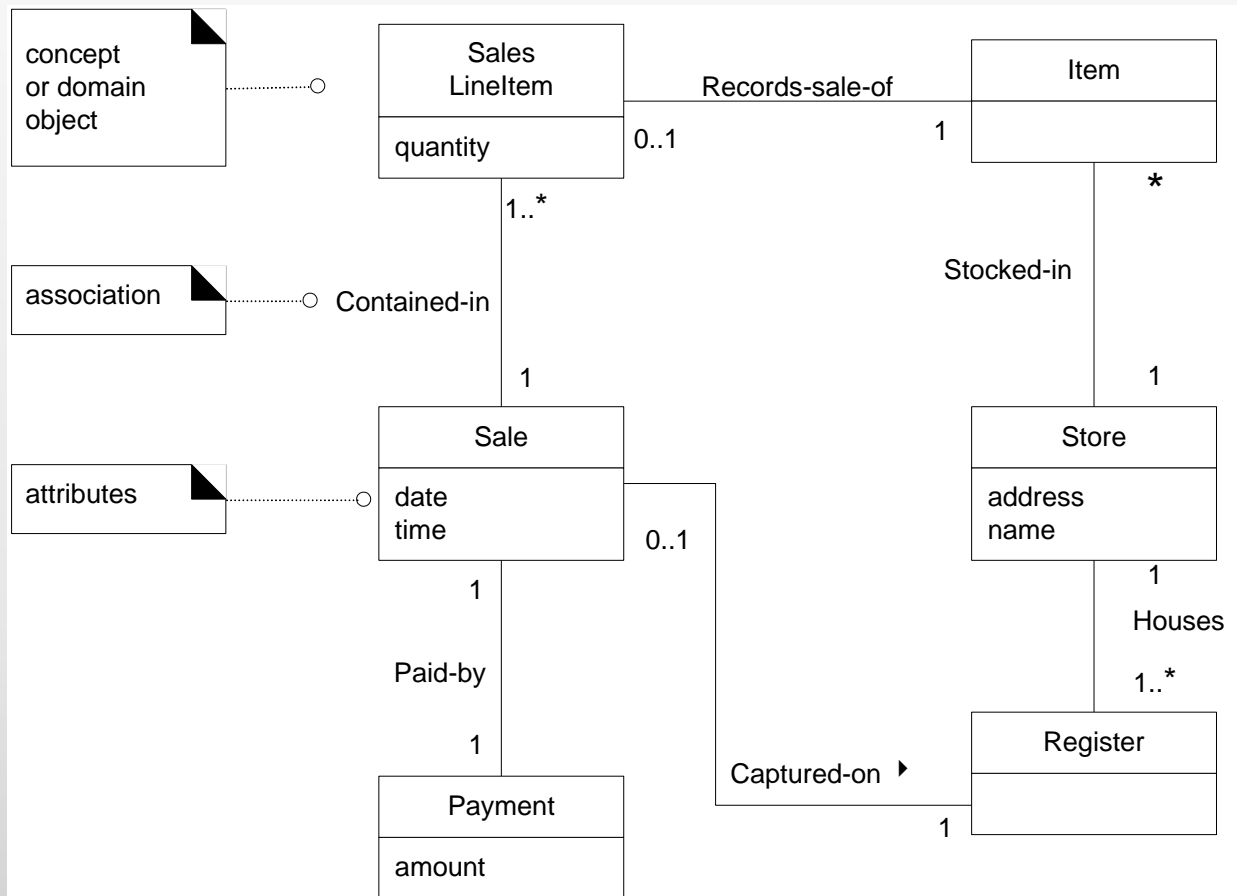
- Popis struktury problémové oblasti
  - Jaké jsou základní abstrakce používané v oblasti aplikace?
  - Jaké mají názvy, vzájemné vztahy a vlastnosti?
  - Jakým postupem je získáme?
  - Podle čeho si máme vymyslet [stabilní] třídy pro realizaci?
- Východisko = glosář
- Model = doménové objekty (diagram tříd)

► Doménový model – prvky

- Doménové objekty $\Rightarrow$ třídy
  - “věci” vyskytující se v problémové doméně
  - klíčové pro fungování systému
  - systém udržuje informace
- Podstatné aspekty
  - terminologie uživatele, pojmy $\rightarrow$ názvy tříd
  - jen základní obrysy
  - vztahy mezi třídami (asociace, kardinality)
  - nezávislost na implementaci

► UML: doménový diagram

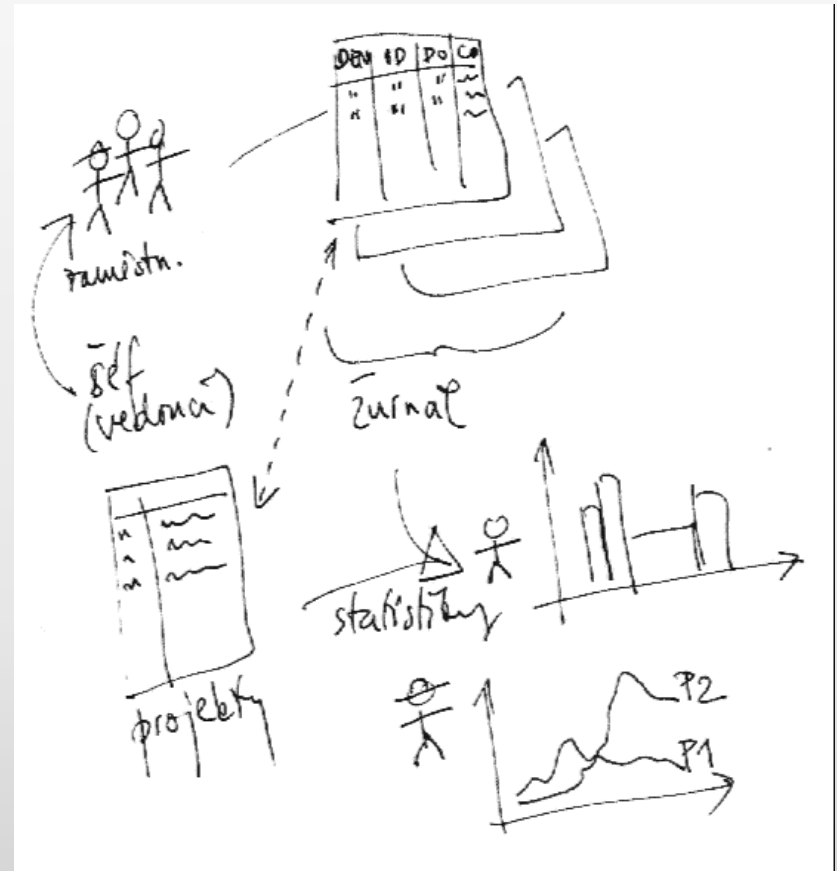
► Jak najít doménové objekty

► Doménová analýza

- konzultace
- doménový expert
- části systému podstatné z jejich pohledu

► Pomůžte

- obrázek
- rozhovor s uživatelem
- pozorování práce

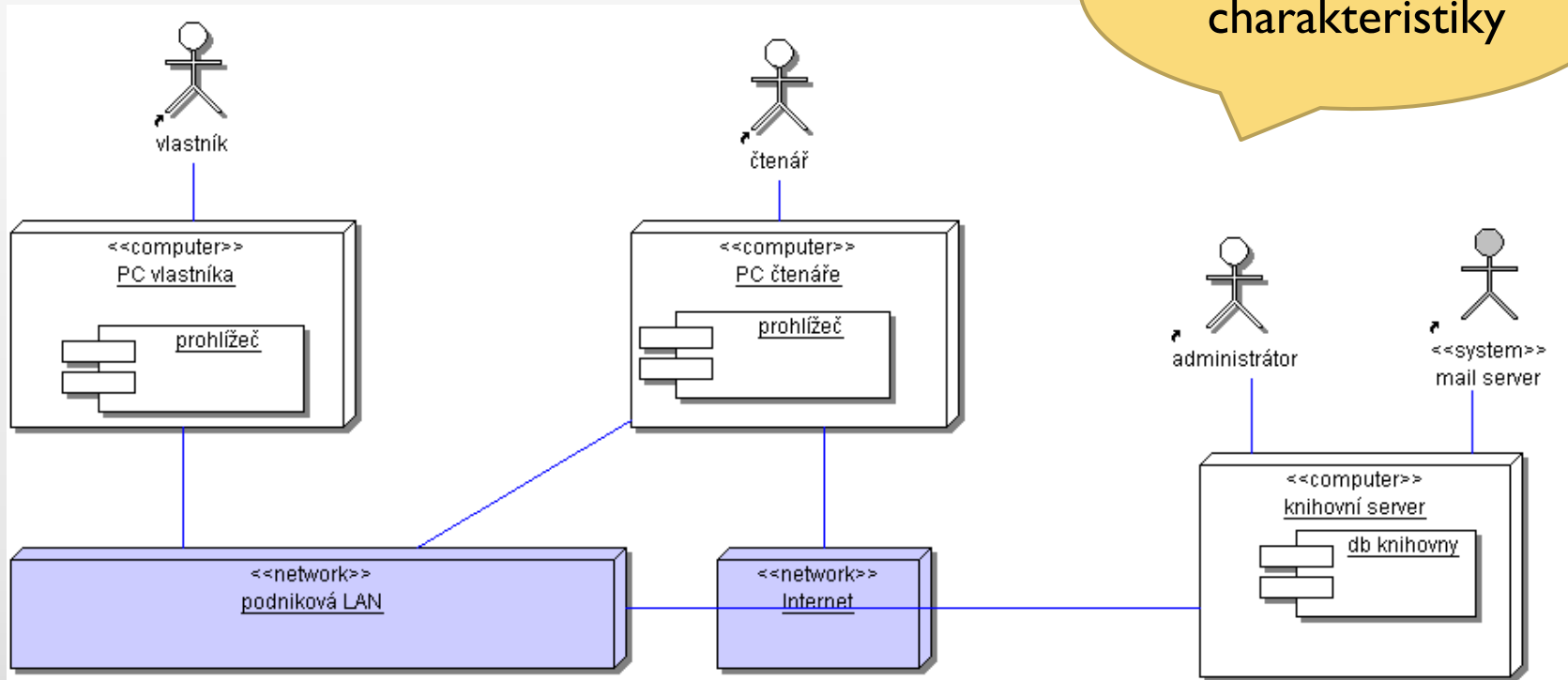

► Prostředí: Fyzický rozsah systému

- Vztahy produktu a prostředí
  - porozumění run-time a fyzickému prostředí
  - charakteristiky, parametry – mimofunkční požadavky
  - odhad nákladů + podklad pro architekturu
- Varianty
  - „zelená louka“ – součást návrhu architektury (později)
  - „brownfield“ – nutná součást analýzy

► Popis prostředí s UML: diagram nasazení

Obrysy požadavků agilně: Product backlog

► Cíl agilních specifikací požadavků

- Říci „produkt by měl umět X“
- Podpořit (podnítit) budoucí diskusi o detailech
- Nikoli „Funkce X produktu vypadá tak a tak“

The title of my presentation is "Agile Requirements *Collaboration*." I chose that title very carefully. I could have said "Agile Requirements *Gathering*" or "Agile Requirements *Engineering*." I chose "collaboration" because user involvement is a key success factor in software projects... in all software projects, agile or not.

<http://jamesshore.com/Presentations/Beyond%20Story%20Cards.html>

► Forma: User Story

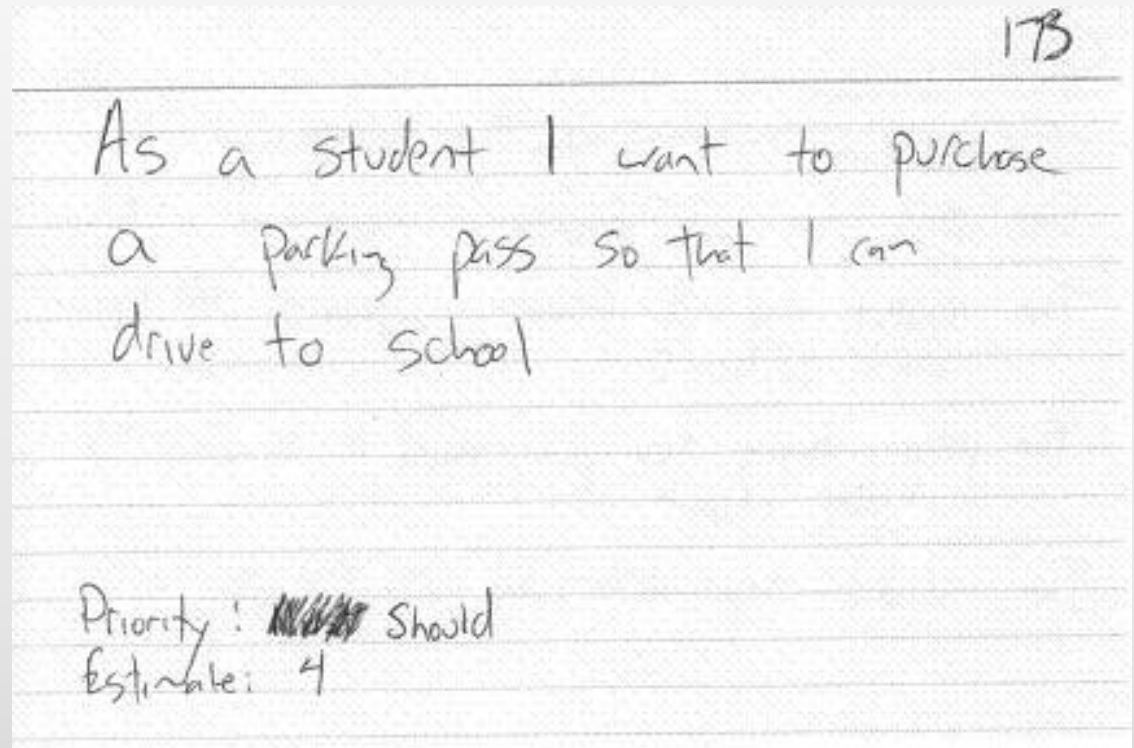
► Co uživatel od systému očekává a proč

► Obsah

- název
- stručný popis
- důležitost

► Způsob zápisu

- karta
- položka v ALM nástroji

<http://www.agileconnection.com/article/how-do-i-write-requirements-using-stories-and-acceptance-criteria-part-one>
<http://www.agilemodeling.com/artifacts/userStory.htm>

► Vývoj User Stories

- Počátky projektu + dosud neanalyzované oblasti

- (Vision)

- Feature

- „minimal marketable“
= release level
  - pracnost > 3 iterace

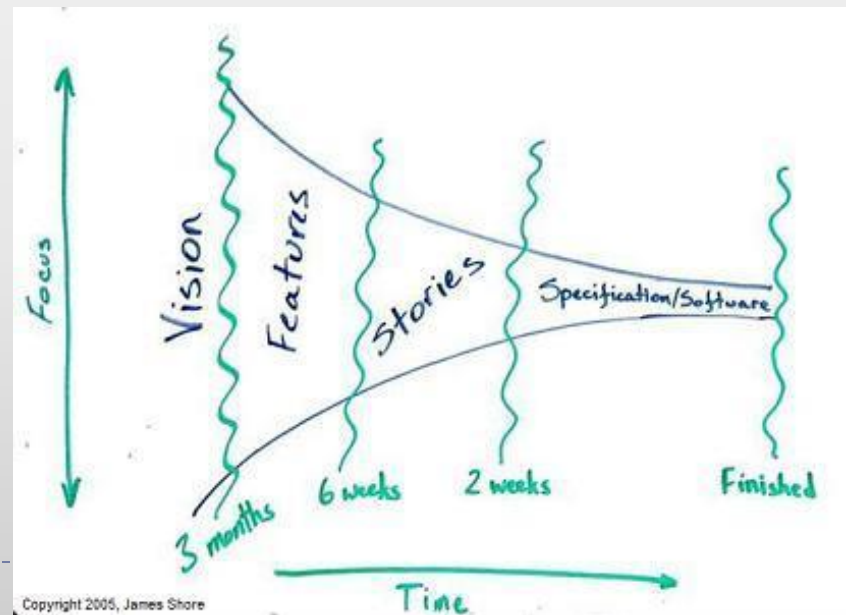
- Epic

- větší funkcionalita
  - pracnost > 1 iterace
  - má akceptační testy

- User story

- (sada = Theme)

Feature
Book search capability (title, author, subject)
Online shopping cart
Credit card processing integration
Book details
Order tracking
Book preview

► Definice systému agilně: Backlog

- Product Backlog = základní struktura
  - obsahuje epics, stories
  - počátek projektu: features, epics (~ definice systému)
  - just-in-time
zpřesňování
(příští iterace)
- Nejen požadavky
  - viz Plánování
  - viz změnové řízení

► Product backlog: příklad

EPICS	
►	As a patron, I want seamless integration with Illiad
►	As a patron, I want a queue of holds that can be used to automatically generate holds for me so I stay at an reasonable level of items out.
►	As a patron, I want improved recommendations for other books that are similar to a title I am looking at or that I may want to read based on my reading history.
►	As a user, I would like to access my library information via Facebook, recommend titles to my friends, add reviews, etc.
►	As a collection development, I would like to add functionality for patron driven acquisitions.
►	As a patron, I want to easily access related data for a title (FRBR)
►	As a librarian, I would like a staff only interface that can be accessed by iPad which would allow increased functionality.

typické Epics

spíše User stories

Způsoby získávání požadavků

I'LL NEED TO KNOW
YOUR REQUIREMENTS
BEFORE I START TO
DESIGN THE SOFTWARE.

E-mail: SCOTTADAMS@AOL.COM

FIRST OF ALL,
WHAT ARE YOU
TRYING TO
ACCOMPLISH?

I'M TRYING TO
MAKE YOU DESIGN
MY SOFTWARE.

© 2006 Scott Adams, Inc. / Dist. by UFS, Inc.

I MEAN WHAT ARE
YOU TRYING TO
ACCOMPLISH WITH
THE SOFTWARE?

I WON'T KNOW WHAT
I CAN ACCOMPLISH
UNTIL YOU TELL ME
WHAT THE SOFTWARE
CAN DO.

1-2-06

TRY TO GET THIS
CONCEPT THROUGH YOUR
THICK SKULL: THE
SOFTWARE CAN DO
WHATEVER I DESIGN
IT TO DO!

www.dilbert.com

CAN YOU DESIGN
IT TO TELL YOU
MY REQUIREMENTS?

► Způsoby získávání požadavků

► Neinteraktivní

- studium dokumentace, hlášení problémů
- analýzy trhu
- konkurenční systémy

Specializované metodiky, postupy
a nástroje – DOORS,
RequisitePro, on-site customer

► Interaktivní

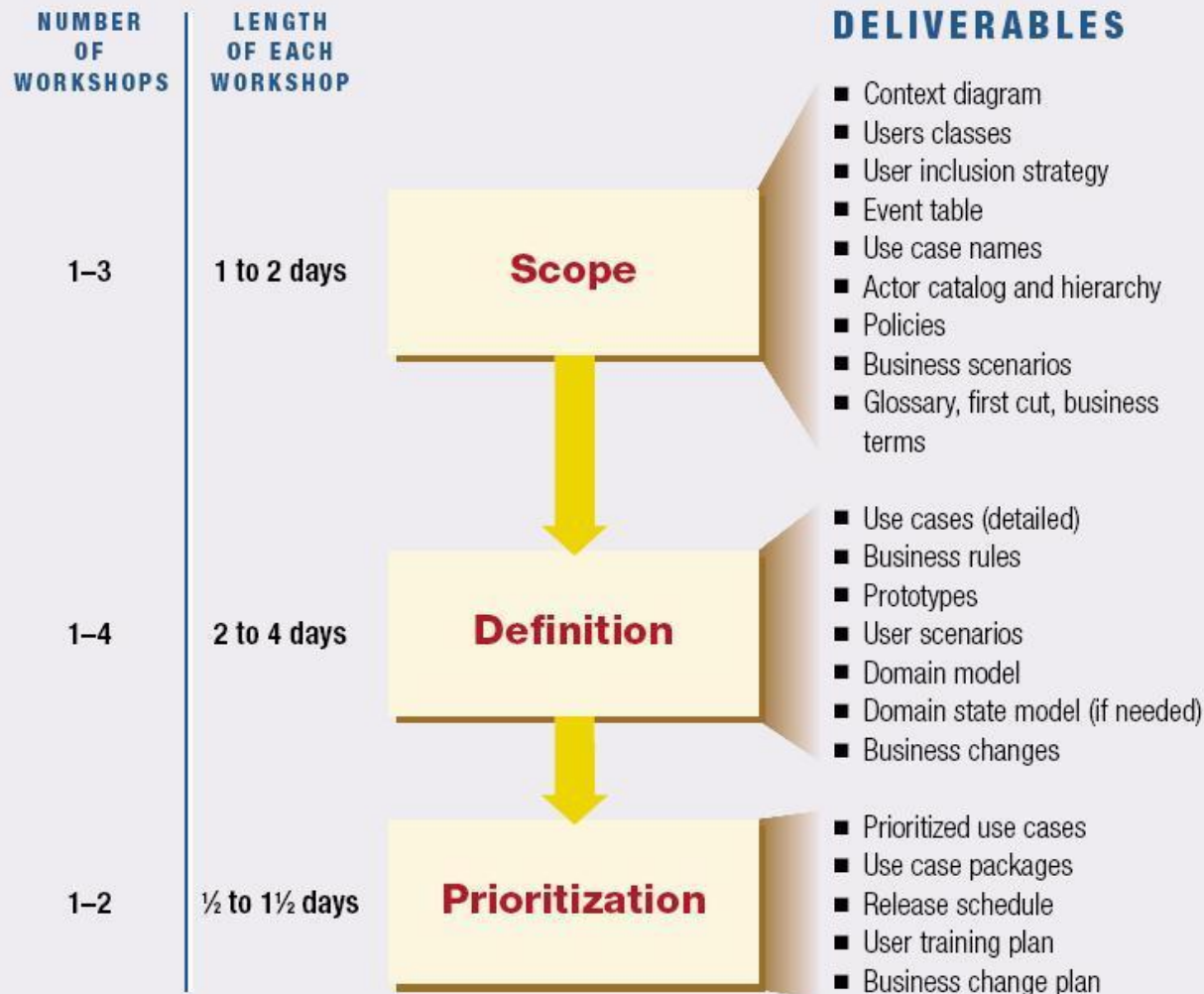
- rozhovory; **requirements workshop**
- pozorování (shadowing), práce s uživateli
- průzkumy (marketingové), dotazníky
- prototypování

Jaké jsou hlavní kroky?
Výsledky a výstupy?

Doplňkové info: OpenUp Guideline: Requirements Gathering Techniques

<http://itcoolguy.wordpress.com/2005/08/31/running-a-requirements-workshop/>

Příklad: requirements workshop

Note: Some user requirements deliverables are created outside workshops (e.g., the glossary and nonfunctional requirements). As pre-work to each workshop, drafts of some of the deliverables are created.

<http://itcoolguy.wordpress.com/2005/08/31/running-a-requirements-workshop/>

Závěrečné poznámky

► Úvodní obrysy požadavků

► Obsah je důležitý

- úplnost, pokrytí potřeb skupin uživatelů a stakeholderů
- priority
- srozumitelnost

► Formy jsou různé

- funkcionalita, data, pravidla
- use case
- user story
- doménový model

<http://www.stellman-greene.com/2009/05/03/requirements-101-user-stories-vs-use-cases/>

► Úplnost modelu požadavků

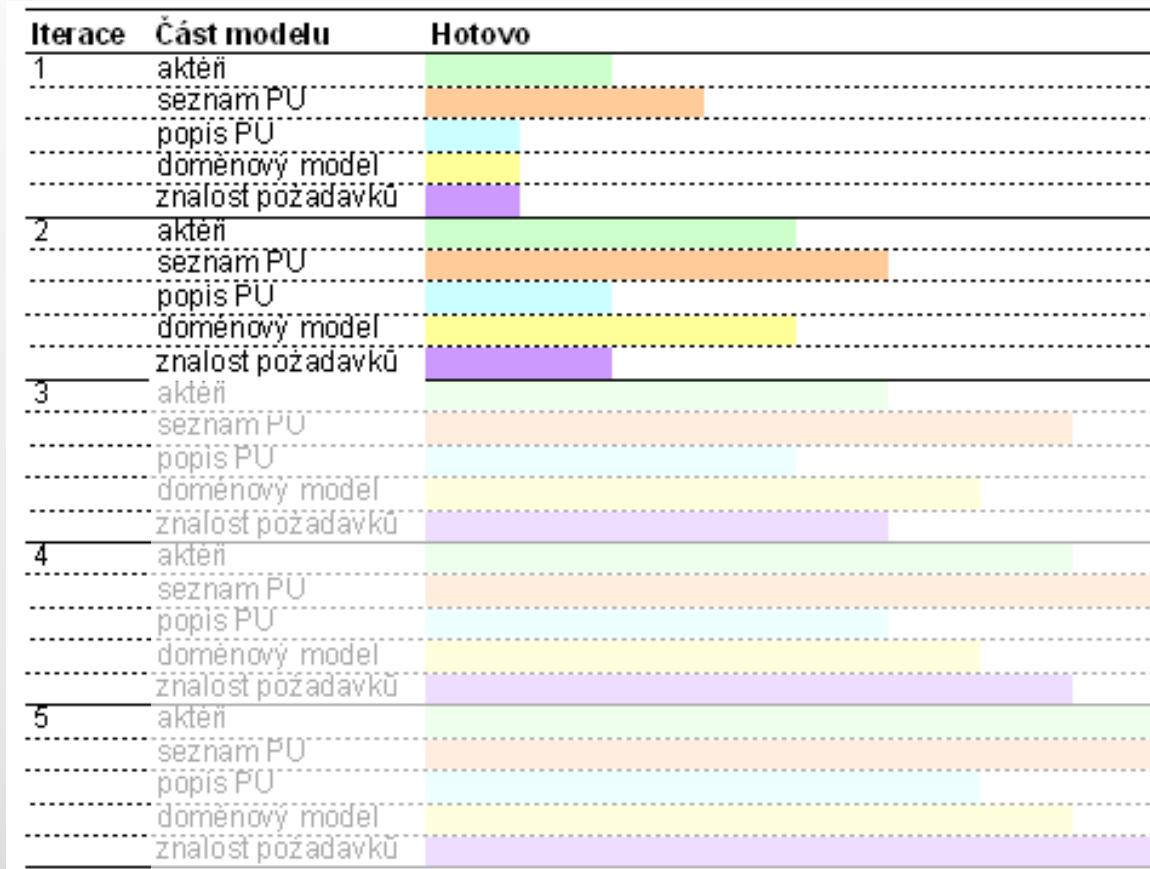
► Fáze zahájení projektu

- přesně cíl/vize projektu
- seznam klíčových aktérů, jejich cíle
- seznam/diagram podstatných funkčností (dle cíle)
- stručný popis klíčových funkčností, znalost klíčových vlastností

► (Fáze projektování)

- kompletní seznam aktérů, popis důležitých
- přesné diagramy užití, 100% PU
- přesné popisy důležitých PU, stručné u všech
- přesný popis vlastností

► Vývoj znalosti požadavků

- V závislosti na iteraci, fázi, release

▶ **Prototyp architektury**

- ▶ OpenUP: Task > Architecture > Envision the Architecture
- ▶ Architectural Proof-of-Concept